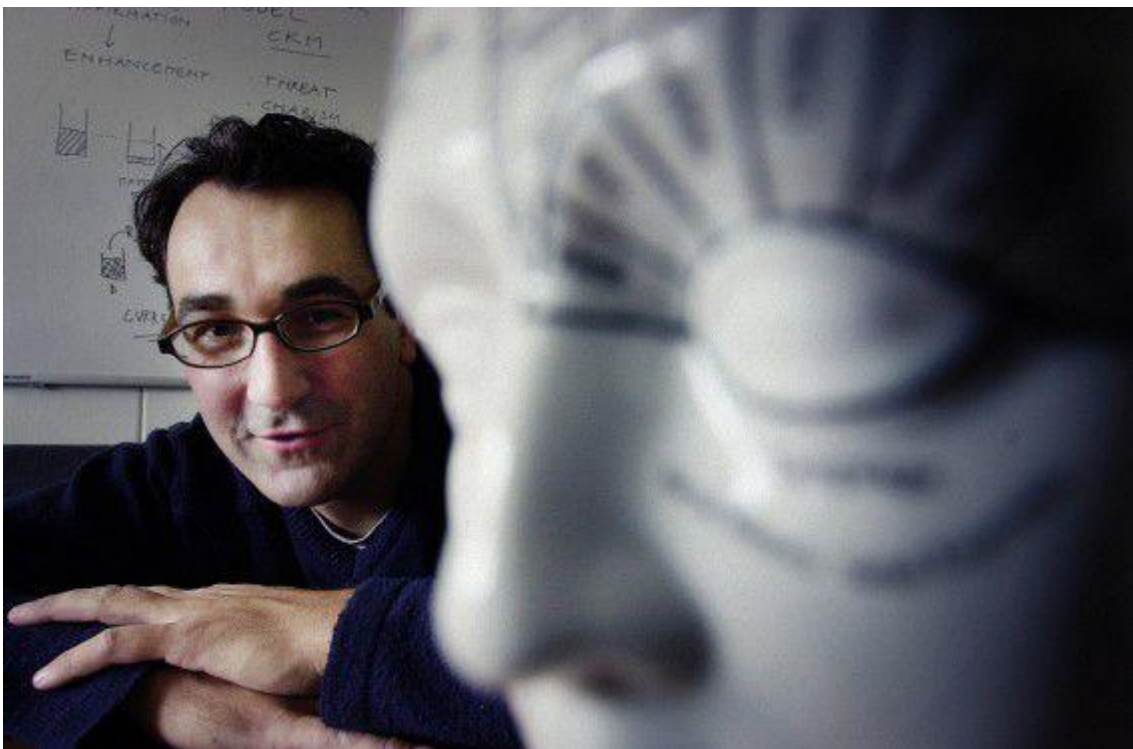

Niemand had bedrog Stapel door? Deze 17-jarige scholier wist het in 2010 al

Sociaal psycholoog Diederik Stapel hield ons jaren voor de gek met zijn frauduleuze onderzoeksresultaten. De sociale wetenschap als geheel valt heel wat te verwijten. Niemand had zijn bedrog door? Zelfs een 17-jarige scholier zag dat zijn onderzoek twijfelachtig was.

- Anouk van Kampen

29 november 2012

Toenmalig onderzoeker aan de Rijksuniversiteit Groningen Diederik Stapel, in 2002.
Foto Hollandse Hoogte / Reyer Boxem

Sociaal psycholoog Diederik Stapel hield ons jaren voor de gek met zijn frauduleuze onderzoeksresultaten. Maar, zo [concludeerde de commissie-Levelt gisteren al](#), niet alleen Stapel was het probleem. De sociale wetenschap als geheel valt heel wat te verwijten. Niemand had zijn bedrog door? Zelfs een 17-jarige scholier zag dat zijn onderzoek twijfelachtig was.

Diederik Stapel had in 2010 namelijk grote kritiek op een voorpaginafoto van *de Volkskrant*.

rs
:
en
ht'

ring voor de recht-
ouden herhalen.
nt die belofte en be-
oijt genoegdoening
s is verstrekt. Wel is
t jaar 'met tegenzin'
it gesloten waarvoor
rsoon werd betaald,
rijf.
klaring onderschrij-
rs dat hun gezond-
zchaad. Dat was een
trafigura, zeggen ze.
uist omdat de chauff-
re brandwonden en
g zouden hebben
ogingen het afval
randstof door te ver-

ura is geen sprake
erde verklaringen.
ooit gevraagd iets te
n gezondheid of om
te verzwijgen, stelt

INA 4,5

EINDEXAMENS IN DE STARTBLOKKEN

Leerlingen van het Dominicus College in Nijmegen be-
gonnen maandagochtend aan het vwo-examen Ne-
derlands. Ruim 200 duizend scholieren in het voortge-

zet onderwijs doen de komende twee weken centraal
schriftelijk eindexamen. Een verslag op pagina 11.
Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Screenshot van de 'sexy' voorpaginafoto van de Volkskrant waar Diederik Stapel in 2010 over klaagde
Screenshot van de 'sexy' voorpaginafoto van de Volkskrant waar Diederik Stapel in 2010 over klaagde

Hij schreef de krant een brief, want de grote foto van een bevallig meisje (met décolleté en bh-bandje in zicht) voorafgaand aan haar examens zou ongeschikt zijn. Stapel:

“Waarom koos de redactie voor deze foto, vroeg ik me af. Natuurlijk omdat het een mooi, sexy meisje betrof. Leuk. Gezellig. En seks verkoopt. Uit onderzoek dat wij bij TIBER (Tilburg Institute for Behavioral Economics Research) hebben gedaan, weten we weten echter dat dergelijke seksualiserende vrouwbeelden niet alleen de verkoopcijfers opkrikken maar ook een direct effect hebben op de prestaties van jonge vrouwen: meisjes die naar sexy vrouwen kijken, presteren slechter in wiskunde omdat ze het geportretteerde vrouwbeeld automatisch overnemen: ze gaan zich sexier, afhankelijker, zorgzamer, maar niet slimmer gedragen.”

Helemaal niet leuk dus, zegt Stapel. Om het effect te demonstreren, deed de onderzoeksgroep het volgende: de helft van een klas vwo-studentes moest de voorpagina lezen en daarna een wiskundetoets doen. De andere helft kreeg een gefotoshopte studieuze dame op de voorpagina te zien. De eerste helft deed de toets veel slechter. Minder sexy vrouwen in de krant, meer slimme vrouwen op straat, roept Stapel uit.

‘Een dergelijk onderzoek is de naam wetenschappelijk niet waard’

Waar onderzoeksinstituut TIBER dit soort onderzoek blijkbaar normaal vond, schreef de destijds 17-jarige Renske Janssen uit Eijsden een paar dagen later [een stevige reactie](#) terug:

“De heer Stapel beweert dat het zien van ‘sexy’ foto’s zou leiden tot verminderde schoolprestaties bij vrouwelijke scholieren. Ik vind deze conclusie op zijn zachtst gezegd merkwaardig. Een steekproef bestaande uit de vrouwelijke leerlingen uit één klas lijkt me in de verste verte niet voldoende om een dergelijke conclusie te trekken. Dat had iedere leerling (ja, ook de vrouwelijke leerlingen na het zien van de bewuste foto) kunnen vertellen. Een dergelijk onderzoek is de naam ‘wetenschappelijk’ niet waard.”

Ongepast vond de scholiere Stapel ook. Sexy en intelligent hoeft niet tegengesteld te zijn. En, sluit ze af:

“Ten slotte kan ik de heer Stapel melden dat ik de negatieve effecten die hij beschrijft niet heb ervaren. De ochtend voor een van mijn examens heb ik de bewuste voorpagina met veel aandacht gelezen. Voor zover ik weet, is het examen die dag prima verlopen.”

“Het hele systeem, van laag naar hoog, heeft gefaald. Dat is onze schokkende conclusie”, zei de onderzoekscommissie gisteren. Maar dat had een 17-jarige, als er naar was geluisterd, ons jaren geleden al kunnen vertellen. Misschien staat de scholiere intussen een veelbelovende carrière in de sociale wetenschappen te wachten.